

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32

The Roles of the Educational Institution Administrators in Developing Learning Sources of
Secondary Schools under the Secondary Educational Service Area Office 32

โชคชัย หริกประโคน รองศาสตราจารย์มาลีนี จุฑาปะมา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิราณี จุฑาปะมา
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู รวม 461 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยวัดคุณภาพเครื่องมือด้วยค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 1.796 - 7.482 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.9673 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ t-test และ F-test ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยจำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดโรงเรียนไม่แตกต่างกัน
3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของแหล่งเรียนรู้ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการดำเนินการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ ควรมีการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใช้ โดยประชาสัมพันธ์ จัดนิทรรศการ จัดสัปดาห์แห่งการเรียนรู้ และด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ควรมีการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใช้ โดยประชาสัมพันธ์ จัดนิทรรศการ จัดสัปดาห์แห่งการเรียนรู้

คำสำคัญ : บทบาทของผู้บริหาร, การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ABSTRACT: The research aimed to study the roles of the educational institution administrators in developing learning sources of secondary schools under the Office of Secondary Education Service Area 32 according to the opinions of the educational institution administrators and the teachers. The sample consisted of 461 educational institution administrators and teachers, obtained through multistage sampling. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with the discrimination power ranging from 1.796 to 7.482 and the total reliability of 0.9673. The statistics employed comprised percentage, mean, and standard deviation. The hypothesis testing employed t-test and F-test. The results were as follows:

1. The roles of the educational institution administrators in developing learning sources under the Office of Secondary Education Service Area 32 according to the opinions of the educational institution administrators and the teachers, on the whole and by aspect, were in the high level.
2. The comparison of the roles of the educational institution administrators in developing learning sources of the secondary schools under the Office of Secondary Education Service Area 32 according to the opinions of the educational institution administrators and the teachers, classified by the status and the size of the school, revealed no difference.
3. The opinions and the recommendations of the educational institution administrators and the teachers in developing learning sources of the secondary schools under the Office of Secondary

Education Service Area 32 were as follows: on the aspect of the study of the baseline data of the state and problems of learning sources, the biggest number of the recommendations stated that there should be studies of the state of problems and needs of promotion of using the learning sources of the educational institution; on the aspect of organizing the learning in congruence with the learning sources, the teacher should be promoted to organize learning activities by using the learning sources, students should be promoted to use the learning sources by publicity, exhibitions, and learning week organization; and on the aspect of the evaluation of using the learning sources, the teacher should be promoted to organize learning activities by using the learning sources, students should be promoted to use the learning sources by publicity, exhibitions, and learning week organization.

Keywords: Roles of the Educational Institution Administrators, Developing Learning Sources

บทนำ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็นทำเป็นรักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสาน สาระความรู้ด้านต่างๆอย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุก วิชา ส่งเสริมสนับสนุน ให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมสื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ประเภทต่างๆตลอดจนจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มี การประสานความร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพและรัฐ ต้องส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งเรียนรู้ อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ตามที่ต้องการ(สำนักงาน คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ. 2546 : 1)

แหล่งเรียนรู้มีส่วนสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน โดยเป็นการช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจง่ายและรวดเร็วขึ้น รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้ อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้งและต่อเนื่องตลอดเวลา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 23) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้มุ่งเน้นให้มีการ เรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริงในสภาพแวดล้อมจริง โดยมีฐานความเชื่อว่าจะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ และทัศนคติที่ดีต่อ สภาพแวดล้อม รักถิ่นฐาน สามารถสืบทอดความรู้จากบรรพบุรุษ เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดทักษะ และนำไปสู่ การประกอบอาชีพได้ ซึ่งเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นหลัก และนำวิชามาเป็นส่วนประกอบ สภาพแวดล้อมดังกล่าวจะช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ของผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2546 : 1)

ผู้บริหารถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสนับสนุนให้การจัดการเรียนรู้ประสบความสำเร็จมีคุณภาพตามมาตรฐาน การเรียนรู้ โดยปฏิบัติงาน หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับปรุง หรือทำแหล่งเรียนรู้ เริ่มจากการศึกษาหาความรู้และ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เห็นความสำคัญและประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้ รวมไปถึงการมีส่วนร่วมใน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีศักยภาพ แล้วทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของปัญหา แหล่งเรียนรู้ ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการใช้แหล่งเรียนรู้โดยการสำรวจ สังกัด สอบถามจากชุมชน แล้วร่วมกัน วางแผนในการกำหนดเป้าหมายและทิศทาง ใช้แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยศึกษารูปแบบและเทคนิคในด้านต่าง ๆ โดยใช้เทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่อาศัยแหล่งเรียนรู้ เพื่อที่จะสร้างรูปแบบและ วิธีการใหม่ ๆ อย่างหลากหลาย และเหมาะสมกับสถานศึกษา มีรูปแบบการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ได้อย่างชัดเจนเพื่อ นำไปพัฒนา จากนั้นใช้แหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียนและหลักสูตรท้องถิ่นอย่างหลากหลาย โดยทุกคนมีส่วนร่วม ในการทำกิจกรรม พร้อมทั้งพัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างเต็มที่ และมีการสำรวจความพึงพอใจที่มี ต่อการใช้แหล่งเรียนรู้ กำกับติดตามอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง รวมถึงยังมีด้านการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของแหล่งเรียนรู้ ด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่ง

เรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ และ ด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ (กรมวิชาการ. 2545 : 59)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 22 ว่า การจัดการเรียนการสอนต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และให้ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งตระหนักในความสำคัญและความจำเป็นในการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมาโดยตลอด ในฐานะผู้วิจัยมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ว่าปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน ได้ดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสิ่งใดบ้าง มีการดำเนินการอย่างไร มีปัญหาในการดำเนินการอย่างไร เพื่อจะได้นำผลการศึกษามาเป็นข้อมูล และแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน ตลอดจนบุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ให้สามารถดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามสถานภาพ ตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำนวน 2,856 คน แยกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 179 คน ครู จำนวน 2,677 คน
- 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 123 คน และครู 338 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 461 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดค่าตำแหน่งของช่วงน้ำหนักแบ่งเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีความหมาย ดังนี้ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open Form) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากที่ได้กล่าวมาแล้ว เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังนี้

3.1 การศึกษาสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

3.2 การศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

3.3 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง วิเคราะห์ด้วยค่า t-test Independent กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญที่ .05

3.4 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญที่ .05

3.5 ข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

ผลการวิจัย/สรุป

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยจำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดโรงเรียนไม่แตกต่างกัน
3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของแหล่งเรียนรู้ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการดำเนินการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ ควรมีการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจ โดยประชาสัมพันธ์ จัดนิทรรศการ จัดสัปดาห์แห่งการเรียนรู้ และด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ควรมีการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจ โดยประชาสัมพันธ์ จัดนิทรรศการ จัดสัปดาห์แห่งการเรียนรู้

อภิปรายผล

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการกำหนดรูปแบบของการบริหารการศึกษาให้มีประสิทธิภาพโดยอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรในสถานศึกษาส่งเสริมให้งานที่ปฏิบัติเกิดความสำเร็จสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วรพพร มุ่งรักษาธรรม (2552 : 78) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการสื่อและแหล่งเรียนรู้ระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่โดยภาพรวมมีการบริหารจัดการสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมากทุกด้านและ นริศร์ จัปจิตต์ (2545 : 71-74) ได้ทำการวิจัยการศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมโรงเรียนแต่ละขนาดมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สะอาดเป็นระเบียบปลอดภัยอยู่ในระดับมาก
2. เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยจำแนกตามสถานภาพตำแหน่งไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ต่างให้ความสำคัญในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพราะจะทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนาการเรียนรู้มากยิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรียา มนตรีภักดิ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการ

พัฒนาบุคลากรตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของข้อบังคับคุรุสภา 2548 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพชรบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้ปฏิบัติการสอนโดยจำแนกตามตำแหน่ง พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรไม่แตกต่างกัน และอำพร จันทร์ดา (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าตามสถานภาพที่ต่างกัน มีสภาพการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยจำแนกตามขนาดโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันต่างมีบทบาทสำคัญในการพิจารณาเลือกแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ตามบริบทของสถานศึกษาตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ ซึ่งรูปแบบการสร้างแหล่งเรียนจะมีความแตกต่างกันไปตามความจำเป็นข้างต้น ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ จเร จันทร์วัฒนเดชากุล (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนพบว่า การบริหารวิชาการโรงเรียน ประถมศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน สมานทิ พิณจิกิจ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม พบว่า การใช้แหล่งเรียนรู้ตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน และโดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับกลางทุกขนาด เมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างโดยรวมมี ปัญหาอุปสรรคในการใช้ไม่แตกต่างกันและ อำพร จันทร์ดา (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ขนาดของโรงเรียนที่ต่างกันมีสภาพการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 ด้านการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนในการศึกษาดูงานนอกสถานที่อย่างน้อยปีละ 1 ครั้งเพื่อเปิดโอกาสให้ครูได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้มาปรับปรุงรูปแบบวิธีการจัดแหล่งเรียนรู้ให้มีคุณภาพมีความเหมาะสมตามบริบทของพื้นที่

1.2 ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ผู้บริหารควรแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบจัดเก็บข้อมูลประเภทต่าง ๆ เพื่อใช้ในการรายงานผล ในส่งเสริมและพัฒนางานด้านการจัดแหล่งเรียนรู้เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อการบริหารวิชาการ

1.3 ด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนในการจัดการประชุมอย่างต่อเนื่องเพื่อรับฟังปัญหาและเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกันเพื่อผลประโยชน์ของสถานศึกษา

1.4 ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารควรสนับสนุนให้มีการประชุมร่วมระหว่างโรงเรียนที่อยู่ในชุมชนใกล้เคียงเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนรู้ในการใช้สื่อของแต่ละชุมชนไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพเป็นการส่งเสริมงานด้านวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 ด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรูปแบบการประเมินผลให้มีความทันสมัย สนับสนุนให้บุคลากรที่ได้รับผิดชอบได้รับการอบรมความรู้เพื่อให้สามารถประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนาในโอกาสต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการวางแผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32

2.2 ควรส่งเสริมการวิจัยเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาครูในการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนต่าง ๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2545). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- จเร จันทรวัดนาเดชนุกูล. (2548). **การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดระนอง**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). สุราษฎร์ธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- นริศร์ จัปจิตต์.(2545). **การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**.วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- วราพร มุ่งรักษาธรรม. (2552). **การบริหารจัดการสื่อและแหล่งเรียนรู้ระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- สมาธิ พินิจกิจ. (2547). **การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดมหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). สุรินทร์ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏสุรินทร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ**. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุรียา มนตรีภักดิ์. (2550). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของ ข้อบังคับคุรุสภา 2548 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต1**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- อำพร จันทร์ดา. (2549). **สภาพและปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2**.วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.